

Generieke bestekteksten voor verplichte ICT-standaarden

Aanbesteden conform open standaarden van 'pas toe of leg uit'-lijst

Forum Standaardisatie

Versie: 1.12

Status: Definitief

Datum: 26 maart 2013

Colofon

Versienummer 1.12
Organisatie Forum Standaardisatie
Postbus 96810
2509 JE Den Haag
forumstandaardisatie@logius.nl

Documentbeheer

Datum	Versie	Auteur	Opmerkingen
30 nov 2011	1.0	BFS	Ter instemming voorgelegd aan Forum Standaardisatie (FS 35-12-6a)
20 sep 2012	1.1	BFS	Commentaar verwerkt van afvaardiging van interdepartementale Commissie Bedrijfsjuridisch Advies (CBA)
2 nov 2012	1.11	BFS	Laatste commentaar verwerkt van afvaardiging van CBA en met adviesverzoek toegestuurd aan CBA
26 maart 2013	1.12	BFS	Kleine opmerkingen van KING verwerkt en document definitief gemaakt na positief advies van CBA op 18 december 2012

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	<i>Aanleiding</i>	4
1.2	<i>Doel en doelgroep</i>	4
1.3	<i>Totstandkoming van het document</i>	4
1.4	<i>Leeswijzer</i>	5
1.5	<i>Nadere informatie en terugkoppeling.....</i>	6
2	Achtergrond.....	7
2.1	<i>College en Forum Standaardisatie.....</i>	7
2.2	<i>Open standaarden</i>	7
2.3	<i>Interoperabiliteit en leveranciersafhankelijkheid</i>	8
2.4	<i>'Pas toe of leg uit'.....</i>	8
2.5	<i>'Of gelijkwaardig' in relatie tot open standaarden</i>	9
3	Generieke bestekteksten	10
3.1	<i>Eisen en wensen met betrekking tot de leverancier</i>	11
3.2	<i>Eisen en wensen met betrekking tot het product.....</i>	13
3.3	<i>Eisen en wensen met betrekking tot de projectuitvoering</i>	15
3.3.1	<i>Testen.....</i>	15
3.3.2	<i>Conversie van gegevens</i>	16
3.4	<i>Eisen en wensen met betrekking tot het beheer.....</i>	17
3.4.1	<i>Documentatie.....</i>	17
3.4.2	<i>Nieuwe versie van de standaard.....</i>	17
3.4.3	<i>Informatie-uitwisseling tijdens de opdracht.....</i>	18

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De overheid werkt aan betere samenwerking met bedrijven en burgers én tussen overheden onderling. Een belangrijk middel daarvoor is het uitwisselen van digitale gegevens. Om de uitwisseling te stroomlijnen moet er tussen alle partijen overeenstemming zijn over de vorm, de structuur en de betekenis van de digitale gegevens. Daarom maakt de overheid in samenwerking met het bedrijfsleven en de wetenschap, via het Forum en College Standaardisatie, afspraken voor gegevensuitwisseling.

College en Forum beheren de lijsten met open standaarden. Het gaat om aanbevolen ('gangbare') open standaarden en verplichte open standaarden. De verplichte open standaarden staan op de 'pas toe of leg uit'-lijst.¹ De doelgroep van de 'pas toe of leg uit'-lijst is de (semi-)overheid inclusief de sectoren onderwijs en zorg.

Ondanks dat (semi-)publieke organisaties in aanschaftrajecten moeten kiezen voor de verplichte open standaarden is uit een onderzoek naar ICT-aanbestedingen gebleken dat dit nog te weinig gebeurt.² Om de adoptie van verplichte open standaarden te vergroten, heeft het Forum Standaardisatie bestekteksten geschreven voor de verplichte open standaarden.

1.2 Doel en doelgroep

Dit document moet de inkoper van ICT-systemen in staat stellen om de verplichte open standaarden op een goede wijze op te nemen in aanbestedingsdocumenten. Dit moet ertoe leiden dat ICT-systemen van de overheid conform deze standaarden werken, zodat de achterliggende beleidsdoelstellingen inzake bevordering van interoperabiliteit en borging van leveranciersonafhankelijkheid worden bereikt.

Inkopers worden in de praktijk nog al eens in een laat stadium bij een ICT-project betrokken en worden dan geconfronteerd met een door specialisten reeds dichtgetimmerd ontwerp dat vaak al is goedgekeurd door de opdrachtgever. Als hierin de verplichte open standaarden al zijn opgenomen, dan is er niets aan de hand en kan de inkoper ervoor zorgen dat bijpassende eisen en wensen worden gesteld. Maar als de verplichte open standaarden niet in het ontwerp zijn opgenomen, dan is het aan de inkoper om de specialisten en de opdrachtgever hiermee te confronteren. Dit document helpt daarbij doordat het achtergrondinformatie geeft en passende bestekteksten beschikbaar stelt aan de inkoper.

1.3 Totstandkoming van het document

Eind 2011 heeft het Forum Standaardisatie ingestemd met versie 1.0 van dit document. Deze versie is in opdracht van Bureau Forum Standaardisatie (BFS) opgesteld door Bob Vos en Hans Dussel van DPA. Bij de totstandkoming was een begeleidingsgroep betrokken waarin de volgende personen zitting hadden:

¹ 'Pas toe of leg uit'-lijst, <http://www.forumstandaardisatie.nl/ptolu>

² Derde voortgangsrapportage Nederland Open in Verbinding, <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/12/13/de-derde-voortgangsrapportage-nederland-open-in-verbinding.html>

- Ferry Brasz, Gemeente Breda
- Rob van Dorsten, Min BZK
- Joris Gresnigt, Logius / Bureau Forum Standaardisatie
- Joost Hartlief, Min EL&I
- Bram Lamens, Min VenJ
- Lindsay Mulder, Min BZK
- Wilma Willems, ICTU / programmabureau NOiV
- Harry van Zon, Min BZK

Versie 1.0 en versie 1.1 zijn voorgelegd aan een afvaardiging van de interdepartementale Commissie Bedrijfsjuridisch Advies (CBA), bestaande uit Marnix Dijkman (Min BZK), Jacobien Muntz-Beekhuis (Min EL&I, PIANOo) en Sandra Kroes (Min BuZa). Hun opmerkingen zijn door Bart Knubben en Maarten van der Veen (Bureau Forum Standaardisatie) in afstemming met Bob Vos (DPA) verwerkt in onderhavige versie 1.11. Deze laatste versie is in december 2012 ter instemming voorgelegd aan de CBA en is na instemming ook gepubliceerd op de website van PIANOo, Expertisecentrum Aanbesteden.³

1.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt kort de achtergrond geschetst door in te gaan op Forum en College Standaardisatie, wat open standaarden zijn en wat de betekenis is van 'pas toe of leg uit'.

Hoofdstuk 3 bevat de bestekteksten voor gebruik in aanbestedingen voor een ICT-systeem waarin een of meer verplichte open standaarden relevant zijn. Ze kunnen worden toegepast bij de **selectie** van leveranciers op ervaring met verplichte open standaarden en voor het proces van **gunning** als criteria voor het ICT-systeem en de dienstverlening daarom heen.

Dit document bevat geen instructie voor het opzetten en uitvoeren van een aanbesteding. Het uitgangspunt van de opstellers is dat de organisatie zelf in staat is om een (ICT-)inkooptraject uit te voeren.

De totale set van bestekteksten bestaat uit twee delen:

- generieke bestekteksten en
- specifieke bestekteksten.

Voor verschillende standaarden volstaan de generieke bestekteksten. Deze moeten dan wel ingevuld worden voor de specifieke standaard en nader toegesneden worden op de situatie. Bij bepaalde standaarden is er sprake van specifieke aandachtspunten en karakteristieken. Voor deze standaarden zijn in afzonderlijke documenten specifieke bestekteksten opgesteld.

³ Website PIANOo: <http://www.pianoo.nl>

1.5 Nadere informatie en terugkoppeling

Als u meer wilt weten over de open standaarden, dan raden wij u aan daarvoor de website van het Forum Standaardisatie te raadplegen⁴. Daarnaast willen we u wijzen op de website van PIANOo waar veel nuttige informatie over inkoop is te vinden, ook inzake ICT en open standaarden.

Het vakgebied 'inkoop en aanbesteden' is constant in beweging, bijvoorbeeld door uitspraken in aanbestedingszaken. De in dit document opgenomen bestekteksten zullen daarom ook van tijd tot tijd opnieuw bekeken en getoetst worden. Uw op- en aanmerkingen zijn van harte welkom bij het Bureau Forum Standaardisatie via forumstandaardisatie@logius.nl.

⁴ Website Forum Standaardisatie: <http://www.forumstandaardisatie.nl>

2 Achtergrond

2.1 College en Forum Standaardisatie

College en Forum Standaardisatie zijn door het Kabinet ingesteld ter bevordering van de interoperabiliteit van de overheid.⁵ Interoperabiliteit is het vermogen om digitaal gegevens uit te wisselen. Het gebruik van open standaarden is hiervoor een belangrijk middel. Het Forum Standaardisatie kent leden uit de overheid, het bedrijfsleven en de wetenschap. Het College Standaardisatie bestaat uit topambtenaren uit de verschillende bestuurslagen en neemt besluiten op basis van de adviezen van het Forum Standaardisatie.

2.2 Open standaarden

College en Forum Standaardisatie richten zich op standaarden voor elektronische gegevensuitwisseling tussen de overheden onderling én tussen overheden, bedrijven en burgers. Het gaat om standaarden waarmee **gegevensuitwisseling over organisatiegrenzen heen** kan plaatsvinden. Het gaat niet om standaarden die alleen intern, binnen de organisatie, gebruikt kunnen worden.

Standaarden zijn vastgelegd in specificatiedocumenten. Een koppelvlak ("interface") van een ICT-systeem moet volledig conform het betreffende specificatiedocument zijn geïmplementeerd.⁶ Alleen dan is vlekkeloze gegevensuitwisseling met andere systemen die de standaard ondersteunen mogelijk.

De focus van College en Forum Standaardisatie ligt op *open* standaarden. "**Open**" heeft betrekking op het standaardisatieproces en is één van de toetsingscriteria voor opname op de lijsten. Het gaat daarbij om laagdrempelige beschikbaarheid van documentatie, geen hindernissen op basis van intellectuele eigendomsrechten (bijv. geen patent royalty's), inspraakmogelijkheden, en onafhankelijkheid en duurzaamheid van de standaardisatie-organisatie. **Open standaarden sluiten niemand uit en zijn daarom van en voor iedereen.**

Voor een open standaard zelf hoeven dus geen investerings- en onderhoudskosten te worden betaald. Voor de realisatie in software en/of hardware van de open standaard natuurlijk wel. De ICT-leverancier, die een standaard implementeert in zijn systeem of dienst, kan voor zijn product een prijs in rekening brengen.

Open standaarden zijn wat anders dan open source software. Open standaarden gaan over koppelvlakken die iedere ICT-leverancier kan inbouwen. Open source software betreft software waarvan de broncode ("het recept") voor iedereen vrij beschikbaar is. Zowel open source software als gesloten software kunnen gebruik maken van open standaarden.

Een voorbeeld van een open standaard zijn de Webrichtlijnen. Deze zijn van toepassing als u een website laat ontwikkelen of renoveren. De Webrichtlijnen bevatten tal van eisen om een website beter toegankelijk te maken en zijn dus in feite ontwerpisen die de webontwikkelaar moet

⁵ Instellingsbesluit College en Forum Standaardisatie 2012, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2011-23581.html>.

⁶ Volledig betekent niet dat ook altijd de gehele standaard moet zijn geïmplementeerd. In sommige gevallen volstaat het om een deel van de standaard te implementeren. Het is wel van belang dat de implementatie volledig conform het relevante deel van de standaard werkt.

opnemen in de web-applicatie. Een verplichte open standaard kan ook worden toegepast bij de aanschaf van een dienst, bijvoorbeeld de SETU-standaard (voor facturen en urenbriefjes) bij de inhuur van tijdelijke medewerkers.

2.3 Interoperabiliteit en leveranciersafhankelijkheid

Open standaarden dragen ten eerste bij aan **interoperabiliteit**. Door open standaarden verbetert de digitale communicatie tussen overheden onderling en ook tussen overheid, bedrijven en burgers.

Daarnaast zorgen open standaarden ervoor dat leveranciersafhankelijkheid oftewel **keuzevrijheid** is gegarandeerd. Open standaarden zijn naar hun aard namelijk niet software-specifiek en kunnen door iedere leverancier worden ingebouwd. Open standaarden bevorderen een "level playing field" in de softwaremarkt.

Een en ander leidt tot kwalitatief hoogwaardige en kostenefficiënte gegevensuitwisseling.

2.4 'Pas toe of leg uit'

Het kabinet stelt open standaarden als norm. Voor de (semi-)publieke sector geldt sinds 2009 het 'pas toe of leg uit'-regime. Overheden zijn verplicht om bij de aanschaf van ICT-systemen/-diensten te kiezen voor de relevante standaarden van de 'pas toe of leg uit'-lijst. Voor iedere open standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst is een functioneel toepassingsgebied en een organisatorisch werkingsgebied bepaald aan de hand waarvan een (semi-) publieke organisatie kan bepalen of de open standaard in een specifiek aanschaftraject relevant is.

De 'pas toe of leg uit'-lijst is dynamisch. In de regel komen er ieder half jaar nieuwe (versies van) standaarden bij en een enkele keer vallen er standaarden af. Eenieder kan standaarden voor de 'pas toe of leg uit'-lijst aanmelden. Standaarden doorlopen na aanmelding een uitgebreide procedure met onder meer een experttoetsing en openbare consultatie. Naast openheid toetsen College en Forum Standaardisatie ook op de toegevoegde waarde, op het draagvlak en op het nut van de opname. De toetsingscriteria vormen een operationalisering van de doelen interoperabiliteit en leveranciersafhankelijkheid.

Overheden mogen alleen afwijken (d.w.z. *'niet toepassen'*) van relevante standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst ingeval van een *reden van bijzonder gewicht*. Overheden zijn verplicht om afwijkingen gemotiveerd vast te leggen in de administratie en zijn verplicht om zich over de mate van naleving te verantwoorden in het jaarverslag. Redenen van bijzonder gewicht kunnen zijn gelegen in onvoldoende aanbod, onvoldoende veiligheid of onvoldoende zekerheid bij het functioneren. De reden om niet te kiezen voor een open standaard moet wel substantie hebben. Het is niet de bedoeling dat voor gesloten standaarden gekozen wordt enkel en alleen omdat het tijdsbeslag dan wat korter is of de kosten wat lager zijn. Het niet zelf beschikken over capaciteit is geen goede reden als die capaciteit eenvoudig valt in te huren.

De verplichting voor de Rijksoverheid om de standaarden van de 'pas toe of leg uit'-lijst toe te passen is nader uitgewerkt en vastgelegd in de 'Instructie rijksdienst bij aanschaf ICT-diensten of ICT-producten'⁷ die is genotificeerd aan de Europese Commissie.⁸ Sinds begin 2012 is in de Rijksbegrotingsvoorschriften (RBV) vastgelegd dat Rijksoverheden in de bedrijfsvoeringparagraaf van hun jaarverslag expliciet verantwoording afleggen over de mate van naleving.⁹ Voor gemeenten, provincies en waterschappen is de verplichting vastgelegd in bestuursakkoorden, zoals iNUP.¹⁰ Aanvullend heeft de Commissie BBV in haar richtlijnen opgenomen dat provincies en gemeenten in de paragraaf bedrijfsvoering van hun jaarverslag verantwoording afleggen over het gebruik van open standaarden.¹¹ Deze commissie heeft als taak zorg te dragen voor een eenduidige uitvoering en toepassing van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

2.5 'Of gelijkwaardig' in relatie tot open standaarden

Aan de verwijzing naar een open standaard in de aanbestedingsdocumenten moet altijd de formulering "of gelijkwaardig" worden toegevoegd. Het staat inschrijvers dan ook vrij om producten en diensten aan te bieden die niet aan de voorgeschreven verplichte open standaard voldoen. De inschrijver dient dan wel aan te tonen dat de aangeboden producten en diensten voldoen aan *de achterliggende eisen* van de verplichte open standaard (artikel 23 lid 5 Bao).¹²

Het verwijzen naar een open standaard in een bestektekst kwalificeert in aanbestedingsrechtelijke termen als het opnemen van een technische specificatie (artikel 23 lid 1 Bao).¹³ De door de aanbestedende dienst gehanteerde technische specificaties moeten objectief toepasbaar en niet-discriminator zijn. De technische specificaties moeten de inschrijvers gelijke toegang bieden en niet leiden tot ongerechtvaardigde belemmering in de deelname aan de opdracht. Dit blijkt uit lid 2 van artikel 23 Bao, maar uiteraard volgt dit ook uit de algemene beginselen van het aanbestedingsrecht.

Omdat een open standaard door alle leveranciers te implementeren is, werkt deze in de regel niet-discriminerend. Toch kan er in sommige gevallen sprake zijn van alternatieve open standaarden of andere versies van de standaard die ook in de behoefte voorzien. Zo kan een nieuwere versie van de standaard "backwards compatible" (achterwaarts compatibel) en daarmee interoperabel zijn met de oudere bij naam genoemde versie van de standaard die op de 'pas toe of leg uit'-lijst staat.

De doelen en bijbehorende toetsingscriteria die Forum en College Standaardisatie hanteren in de toetsingsprocedure voor de 'pas toe of leg uit'-lijst, kunnen worden gezien als *de achterliggende eisen* op het moment dat een gelijkwaardige standaard wordt aangeboden door een inschrijver. Een gelijkwaardige standaard dient dus aantoonbaar in minimaal gelijke mate bij te dragen aan interoperabiliteit en leveranciersafhankelijkheid als de bij naam genoemde 'pas toe of leg uit'-standaard. De alternatieve standaard moet daarom ten minste vergelijkbaar scoren op de toetsingscriteria, te weten openheid, toegevoegde waarde en draagvlak. De ruimte voor alternatieven wordt begrensd door de mate van detail waarmee de opdracht in de offerteaanvraag door de inkoper is verwoord. Om die reden staat in de aanbestedingsteksten telkens expliciet dat de open standaard is opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst van College Standaardisatie.

⁷ Instructie rijksdienst bij aanschaf ICT-diensten of ICT-producten: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2008-837.html>

⁸ Notificatie Europese Commissie: http://ec.europa.eu/enterprise/tris/pisa/app/search/index.cfm?fuseaction=pisa_notif_overview&iYear=2008&inum=140&lang=EN&sNLang=EN

⁹ Verantwoording over open standaarden in de Rijksbegrotingsvoorschriften: <http://rbv.minfin.nl/rbv1/jaarverslag/bedrijfsvoeringparagraaf/>

¹⁰ 'Pas toe of leg uit'-regime: <http://www.forumstandaardisatie.nl/open-standaarden/voor-overheden/pas-toe-of-leg-uit-regime/>

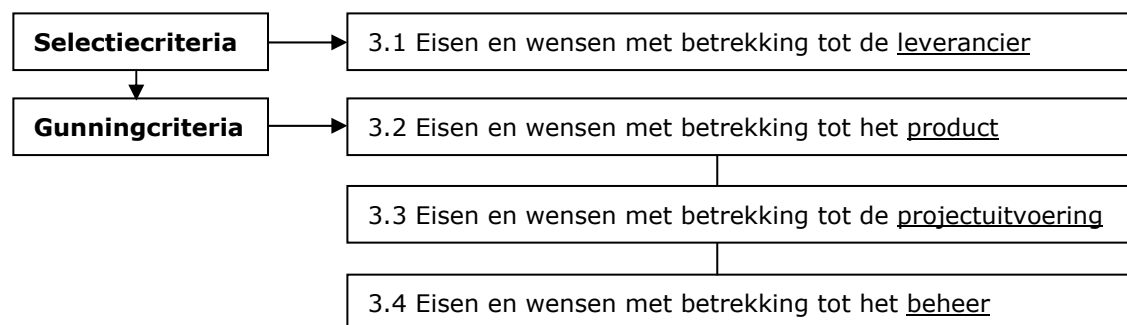
¹¹ BBV staat voor "Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten". Richtlijnen van de commissie BBV: <http://www.commissiebbv.nl/begroten/richtlijnen>

¹² Zie: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0018607/7/Artikel23>

¹³ Artikel 23 Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten, http://wetten.overheid.nl/BWBR0018607/7/Artikel23/geldigheidsdatum_16-08-2012

3 Generieke bestekteksten

In dit hoofdstuk zijn de generieke bestekteksten opgenomen. Allereerst komen de eisen en wensen aan de leverancier oftewel selectiecriteria aan bod. Vervolgens wordt ingegaan op de gunningcriteria die zijn onderverdeeld in eisen en wensen met betrekking tot het product, de projectvoering en het beheer.

Figuur 1: Structuur van hoofdstukindeling

Bij iedere onderdeel is opgenomen of het een eis of wens is. Als inkoper kunt u zelf een eis herschrijven naar een wens als dit in uw ogen beter past bij de te hanteren inkoopstrategie. U dient daarbij wel het 'open standaarden'-beleid, dat in het volgende hoofdstuk terugkomt, te volgen. Dit beleid stelt kort gezegd dat open standaarden cruciaal zijn en dat om die reden overheden een plicht hebben te kiezen voor open standaarden. Ook voor afwegingen inzake proportionaliteit van de aanbesteding is dit beleidsuitgangspunt van belang.

In dit document is geen scoresystematiek opgenomen. Die verschilt per aanbesteding en iedere organisatie heeft daarin voorkeuren. Daarbij moet wel voor ogen gehouden worden dat de gunningsystematiek transparant moet zijn. Voor ieder criterium is kort aangegeven wat een positief antwoord zou kunnen zijn op het gevraagde. Tevens is bij ieder criterium opgenomen wat het doel is.

In de bestekteksten zijn **geel** gemarkeerde velden opgenomen die aangepast moeten worden om de tekst in een specifiek geval toe te passen. In bepaalde gevallen kunnen meerdere open standaarden van de 'pas toe of leg uit'-lijst relevant zijn. Daar waar "[naam standaard], versie [versienummer]" staat dienen dan meerdere standaarden genoemd te worden of dient de desbetreffende eis of wens tweemaal afzonderlijk opgenomen te worden.

3.1 Eisen en wensen met betrekking tot de leverancier

Onderstaande eisen en wensen kan een aanbestedende dienst hanteren om de bekwaamheid van een leverancier met de desbetreffende open standaard te kunnen beoordelen.

#	Soort	Bestektekst	Typering	Doel	Voorbeeld van positief antwoord
1	Eis	<p>De gegadigde/inschrijver dient aan te tonen dat hij in de afgelopen drie jaar ervaring heeft opgedaan met het succesvol implementeren van ICT-systemen die gegevens uitwisselen conform de open standaard [naam standaard], versie [versienummer] - zoals opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst van College Standaardisatie- of daaraan gelijkwaardig.</p> <p>De criteria voor opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst kan de aanbestedende dienst hanteren om te beoordelen of een alternatieve standaard, die door een gegadigde/inschrijver wordt aangeboden, kwalificeert als "daaraan gelijkwaardig". Zowel de 'pas toe of leg uit'-lijst als de criteria zijn beschikbaar via www.forumstandaardisatie.nl.</p>	Ervaring met open standaard	Inzicht in de aantoonbare ervaring van de gegadigde/inschrijver met de gevraagde open standaard. De vraag kan verder worden gespecificeerd door in deze eis een specifiek ICT-systeem te benoemen. Deze selectie-eis, de vraag naar referenties, kan eventueel worden ingepast in de andere referentie-eisen.	De gegadigde/inschrijver overlegt een, twee of drie relevante referenties.
2	Eis	De gegadigde/inschrijver dient aan te tonen dat hij in de afgelopen drie jaar ervaring heeft opgedaan met het succesvol converteren van gegevens van [naam huidig formaat/gegevensmodel] naar het formaat conform open standaard	Ervaring met gegevensconversie naar open standaard	Inzicht in de ervaring van de gegadigde/inschrijver met gegevensconversie naar de gevraagde open standaard. Dit criterium is alleen relevant als bestaande gegevens moeten worden	De gegadigde/inschrijver overlegt een, twee of drie relevante referenties.

#	Soort	Bestektekst	Typering	Doel	Voorbeeld van positief antwoord
		[naam standaard], versie [versienummer] -zoals opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst van College Standaardisatie- of daaraan gelijkwaardig.		geconverteerd naar de open standaard. De vraag kan specifieker worden gemaakt door aanvullende informatie over de te converteren gegevens te geven, zoals: <ul style="list-style-type: none"> - de bronsoort (papier/digitaal); - de omvang; - de kwaliteit; - documentatie van huidig formaat/ gegevensmodel. 	
3	Wens	De gegadigde/inschrijver geeft een duidelijk inzicht in het kwaliteitsniveau en de beschikbaarheid van zijn personeel dat de gegadigde/inschrijver voornemens is in te zetten bij de implementatie van het ICT-systeem dat gegevens uitwisselt conform de open standaard [naam standaard], versie [versienummer] -zoals opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst van College Standaardisatie- of daaraan gelijkwaardig.	Bekwaamheid personeel	Inzicht in de bekwaamheid van het in te zetten personeel. Voor diverse open standaarden bestaan er opleidingstrajecten. Deze kunnen worden aangeboden door leveranciers en door onafhankelijke onderwijsinstellingen.	De gegadigde/inschrijver biedt een overzicht van beschikbare medewerkers en overlegt CV's en opleidingscertificaten van deze personen waaruit hun ervaring met en kennis van de betreffende open standaard duidelijk blijkt.

3.2 Eisen en wensen met betrekking tot het product

In dit hoofdstuk zijn de eisen en wensen opgenomen die u als gunningscriterium kunt stellen voor ondersteuning van de open standaard door het ICT-systeem (of de ICT-dienst). Let op dat daarnaast eisen en wensen voor betrouwbaarheid, beschikbaarheid etc. van het conform de open standaard geïmplementeerde koppelvlak van belang zijn. Deze worden vrijwel altijd aan het gehele ICT-systeem gesteld en niet alleen aan het koppelvlak.

#	Soort	Bestektekst	Typering	Doel	Voorbeeld van positief antwoord
4	Eis	De inschrijver dient te verklaren dat zijn ICT-systeem gegevens uitwisselt conform de open standaard [naam standaard], versie [versienummer] - zoals opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst van College Standaardisatie- of daaraan gelijkwaardig.	Verklaring van conformiteit door inschrijver	Inzicht of het aangeboden ICT-systeem volgens de inschrijver volledig voldoet aan de betreffende open standaard. ¹⁴ Aanvullend kan nog als wens worden opgenomen dat de aangeboden oplossing zonder extra modules voor translatie of conversie werkt en dus "native support" biedt. Extra modules zorgen namelijk vaak voor fouten en extra onderhoudskosten. In sommige gevallen zijn deze modules echter noodzakelijk bijv. vanwege het feit dat een ketenpartner nog een verouderde standaard gebruikt.	De inschrijver overlegt een door hemzelf opgestelde verklaring dat zijn ICT-systeem gegevens uitwisselt conform de open standaard.

¹⁴ Zie voetnoot 6.

#	Soort	Bestektekst	Typering	Doel	Voorbeeld van positief antwoord
5	Wens	De inschrijver toont aan dat zijn ICT-systeem succesvol de conformiteitstoets [naam toets] van [naam derde partij] voor de open standaard [naam standaard], versie [versienummer] -zoals opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst van College Standaardisatie- of daaraan gelijkwaardig heeft doorlopen.	Verklaring van conformiteit door derde partij	Inzicht of het aangeboden ICT-systeem volgens een onafhankelijke derde partij volledig voldoet aan de betreffende open standaard. ¹⁵ Voor veel standaarden bestaan er uitstekende conformiteitstoetsen die veelal door de standaardisatie-organisatie zelf of daaraan gelieerde organisaties worden aangeboden.	De inschrijver overlegt een verklaring (bijv. conformiteitstest-uitslag, keurmerk of certificaat) van een derde partij dat het ICT-systeem van de inschrijver gegevens uitwisselt conform de open standaard. Als de inschrijver zijn ICT-systeem nog (deels) moet bouwen, dan kan de inschrijver verklaren dat hij voor oplevering aan de aanbesteder een conformiteitsverklaring van een derde partij zal overleggen.
6	Wens	De inschrijver verklaart dat zijn ICT-systeem succesvol gegevens kan uitwisselen met [naam systemen] of daaraan gelijkwaardig op basis van de open standaard [naam standaard], versie [versienummer] -zoals opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst van College Standaardisatie- of daaraan gelijkwaardig.	Verklaring van interoperabiliteit door inschrijver	Inzicht of de aangeboden ICT-systeem in de praktijk interoperabel is met voor de aanbesteder belangrijke andere ICT-systemen. Conformiteit aan een open standaard garandeert nog niet altijd interoperabiliteit. Een standaard kan ruimte voor verschillende keuzes laten.	De inschrijver overlegt een verklaring (bijv. testresultaten) dat zijn ICT-systeem interoperabel is met de door de aanbesteder genoemde systemen. Bij systemen kan het ook gaan om bepaalde software. Als de inschrijver zijn ICT-systeem nog (deels) moet bouwen, dan kan de inschrijver verklaren dat hij voor oplevering aan de aanbesteder testresultaten zal overleggen die interoperabiliteit met de door de aanbesteder genoemde systemen aantonen.

¹⁵ Zie voetnoot 6.

3.3 Eisen en wensen met betrekking tot de projectuitvoering

Naast de gebruikelijke eisen en wensen die u stelt aan de projectuitvoering kunt u ook specifieke criteria opnemen over de open standaard(en). Het gaat met name om de testactiviteiten die de inschrijver onderneemt om een werkende, conforme implementatie zeker te stellen. Daarnaast gaat het om activiteiten die de inschrijver onderneemt met betrekking tot gegevensconversie als er bestaande gegevens moeten worden geconverteerd naar een nieuwe omgeving waar de open standaard wordt gehanteerd.

De inschrijver moet in zijn prijsaanbieding een gedetailleerd overzicht van de conversieprijsen geven. Ook verdient het aanbeveling om vast te leggen dat deze prijzen het uitgangspunt zijn als achteraf blijkt dat er tijdens de implementatie of in een afgebakende periode daarna meer gegevens moeten worden geconverteerd.

3.3.1 Testen

#	Soort	Bestektekst	Typering	Doel	Voorbeeld van positief antwoord
7	Eis	De inschrijver dient een planning en beschrijving van de activiteiten te geven, welke past binnen de planning en kwaliteit die in de offerte-aanvraag zijn gesteld, om zeker te stellen dat het ICT-systeem gegevens uitwisselt conform de open standaard [naam standaard], versie [versienummer] - zoals opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst van College Standaardisatie- of daaraan gelijkwaardig.	Testactiviteiten	Inzicht in de testactiviteiten die zeker moeten stellen dat de inschrijver een werkende, conforme implementatie oplevert .	De inschrijver overlegt een overzicht met daarin o.a.: <ul style="list-style-type: none"> - Duidelijk beschreven activiteiten; - Realistische inzet en doorlooptijden; - Onderscheid Ontwikkeling, Testen, Acceptatie en Productie (OTAP); - Inzet van testtooling. - Te betrekken derde partijen (bijv. ketenpartners).

3.3.2 Conversie van gegevens

#	Soort	Bestektekst	Typering	Doel	Voorbeeld van positief antwoord
8	Eis	De inschrijver dient een gedetailleerd overzicht te geven van de activiteiten voor de conversie van [naam huidig formaat/gegevensmodel] naar het formaat conform open standaard [naam standaard], versie [versienummer] -zoals opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst van College Standaardisatie- of daaraan gelijkwaardig.	Activiteiten gegevens-conversie	Inzicht in de aanpak voor de conversie van gegevens die de inschrijver hanteert. Het overzicht van de activiteiten is na gunning de basis voor het definitieve conversieplan. Dit criterium is alleen relevant als bestaande gegevens moeten worden geconverteerd naar de open standaard. De vraag kan specifieker worden gemaakt door aanvullende informatie over de te converteren gegevens te geven, zoals: <ul style="list-style-type: none"> - de omvang; - documentatie van huidig formaat/gegevensmodel. 	De inschrijver overlegt een activiteitenoverzicht met daarin aandacht o.a. voor: <ul style="list-style-type: none"> - Het identificeren van de bronnen voor gegevensconversie; - Toets van de kwaliteit van de gegevens; - Conversietests met afnemend foutenpercentage tot 0%; - "Freeze" van de gegevens voor de conversie; - "Roll back" scenario; - Verwerken van de tijdens de "freeze" periode uitgevoerde mutaties.
9	Eis	De inschrijver dient aan te geven welke risico's hij voorziet bij de conversie van de bestaande gegevens van [naam organisatie] naar het gegevensmodel van de [naam standaard] [versienummer] of daaraan gelijkwaardig, en welke maatregelen hij neemt of de aanbesteder moet nemen.	Minimaliseren risico's gegevens-conversie	Inzicht in risico's en maatregelen. Iedere conversie heeft risico's. Als de inschrijver daar voldoende ervaring mee heeft dan kan hij realistische risico's en maatregelen opsommen.	Een duidelijk overzicht van de risico's en de en vooral van de risico's die worden veroorzaakt door de opdrachtgever. Uit de maatregelen dient in ieder geval te blijken dat de inschrijver bereid is verantwoordelijkheid te nemen voor risico's.

3.4 Eisen en wensen met betrekking tot het beheer

Een ICT-systeem moet worden beheerd. Dat betekent ook dat ook ieder koppelvlak moet worden onderhouden en gedocumenteerd.

3.4.1 Documentatie

Een ICT-systeem moet goed zijn gedocumenteerd, zodat het efficiënt en effectief beheerd kan worden. Ook de documentatie van de koppelvlakken moet goed op orde zijn.

#	Soort	Bestektekst	Typering	Doel	Voorbeeld van positief antwoord
10	Eis	Als onderdeel van de acceptatie van het systeem dient de inschrijver zowel technische als functionele documentatie te leveren over de implementatie van de open standaard [naam standaard], versie [versienummer] -zoals opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst van College Standaardisatie- of daaraan gelijkwaardig.	Documentatie van implementatie van open standaard	Oplevering van goede documentatie ten behoeve van het beheer. Op basis van deze documentatie kan uw organisatie het koppelvlak op een goede manier gebruiken en is een derde partij in staat om het beheer efficiënt en effectief uit te voeren.	Een verklaring van de inschrijver dat hij de documentatie voor acceptatie van het ICT-systeem oplevert.

3.4.2 Nieuwe versie van de standaard

Het komt voor dat een open standaard wordt verbeterd en/of uitgebreid. Als gevolg daarvan kan het zo zijn dat het koppelvlak aangepast moeten worden. Het verdient aanbeveling om u voor aanvang van een aanbesteding te laten informeren over mogelijke nieuwe versies van de open standaard, zodat u daar op een goede wijze op kan inspelen.

#	Soort	Bestektekst	Typering	Doel	Voorbeeld van positief antwoord
11	Wens	De inschrijver implementeert een nieuwe versie van de open standaard [naam standaard] of daaraan gelijkwaardig in het ICT-systeem binnen [aantal] maanden nadat deze standaard is opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst van College Standaardisatie. Na implementatie actualiseert de inschrijver ook de documentatie conform de vorige eis (zie #10). Ook is het van belang dat	Nieuw versie van standaard	Borging van actualiteit van het koppelvlak. Het kan handig zijn dat het ICT-systeem de vorige versie van de open standaard ook nog (tijdelijk) ondersteunt. Hiervoor kan de aanbesteder nadere criteria opnemen.	De inschrijver verklaart dat hij na een door aanbesteder te bepalen aantal maanden de nieuwe versie van de open standaard heeft geïmplementeerd.

#	Soort	Bestektekst	Typering	Doel	Voorbeeld van positief antwoord
		de inschrijver opnieuw de conformiteit en werking in de praktijk aantoot (zie #4 t/m #5).			

3.4.3 Informatie-uitwisseling tijdens de opdracht

Ook voor informatie-uitwisseling rondom de uitvoering van de opdracht kunnen de open standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst relevant zijn. Het kan bijvoorbeeld gaan om documentformaten (zoals PDF/A voor niet-reviseerbare documenten en ODF voor reviseerbare documenten) maar ook om de elektronische berichtenuitwisseling rondom de bemiddeling/inhuur van flexibele arbeidskrachten (SETU). Hierover kunt u ook vooraf eisen en wensen opnemen of afspraken maken bij het aangaan van de overeenkomst.